

Конспект лекції 6. Методи нейропсихологічного дослідження

Повний варіант нейропсихологічних методик та скорочений (експрес-діагностика)

Повний варіант нейропсихологічних методик включає детальний аналіз усіх психічних функцій і часто використовується в клінічній практиці для діагностики складних випадків. Він включає тести на:

- Пам'ять
- Увагу
- Мислення
- Мовлення
- Рухові функції
- Гнозис (зоровий, слуховий, тактильний)

Скорочений варіант, або **експрес-діагностика**, використовується для швидкого оцінювання стану дитини або дорослого. Це дозволяє виявити основні проблеми та зорієнтуватися в потрібному напрямку для подальшої роботи. Зазвичай експрес-методики займають від 30 до 60 хвилин і включають ключові тести для кожної з основних функцій.

Методи дослідження латеральних переваг

Дослідження латеральних переваг визначає домінуючу руку, ногу, око та вухо у людини. Найпоширенішими методами є:

- **Проби на праворукність/ліворукість**, наприклад, письмові завдання або маніпуляції з предметами.
- **Тести на окомірність**, які визначають, яке око є провідним.
- **Проби слухової переваги**, що включають сприйняття звуків на ліве або праве вухо.

Методи дослідження рухових функцій

Оцінка рухових функцій включає дослідження координації, сили м'язів, плавності та точності рухів:

- **Кінестетичний праксис** – оцінюється здатність виконувати точні рухи, наприклад, відтворювати пози або рухи рук.
- **Кінетичний (динамічний) праксис** – досліджується здатність виконувати серійні рухи, наприклад, послідовне відтворення складних комбінацій рухів.

Методи дослідження сприйняття

- **Тактильні та соматогностичні функції** – досліджуються за допомогою проб на розпізнавання об'єктів на дотик або відчуття частин власного тіла.
- **Зоровий гнозис** – оцінка здатності розпізнавати об'єкти, кольори, форми. Використовуються картинки або предмети, які потрібно ідентифікувати.
- **Слуховий гнозис** – здатність розрізняти звуки, наприклад, різні інтонації, звуки природи або музичні ноти.

Методи дослідження пам'яті, мовних, інтелектуальних функцій, емоційно-вольової сфери

- **Пам'ять:** Тести на короткочасну та довготривалу пам'ять, запам'ятовування серій слів або чисел.
- **Мовні функції:** Оцінка розуміння мовлення, здатність до складання речень, повторення слів.
- **Інтелектуальні функції:** Завдання на логічне мислення, узагальнення, аналіз, розв'язання проблем.
- **Емоційно-вольова сфера:** Спостереження за реакціями на різні ситуації, оцінка рівня емоційної регуляції.

Нейропсихологічний підхід до аналізу просторових уявлень

Аналіз просторових уявлень включає оцінку здатності орієнтуватися у просторі, розуміти просторові відносини між об'єктами та планувати дії у просторі. Методи дослідження включають:

- **Просторовий праксис** – здатність виконувати просторові маніпуляції, такі як складання фігур, малювання геометричних форм.
- **Типологія просторових уявлень** – оцінка особливостей сприйняття простору, які можуть включати аналіз симетрії, орієнтацію в напрямках (право-ліво, вгору-вниз).

Модель ієрархічної будови просторово-часових уявлень

Просторово-часові уявлення будуються ієрархічно, від базового сприйняття простору (локалізація об'єктів) до складних форм організації дій у просторі (планування рухів). Ця ієрархія включає різні рівні аналізу:

1. **Просторовий гнозис** – розпізнавання просторових ознак об'єктів.
2. **Просторовий праксис** – здійснення цілеспрямованих рухів у просторі.
3. **Просторове мислення** – планування та вирішення просторових завдань.